

19 juni 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.B.M. Kaaij, advocaat te Nijmegen

tegen:

wijlen zuster [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens haar leven lid van de congregatie van Onze Lieve Vrouw van
het Heilig Hart.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 24 juni 2014. Op 22 juli 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van Zr. [naam], Provinciaal Overste de congregatie van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Op 20 januari is aan de bijzondere griffier van de Klachtencommissie, de heer [naam], opdracht gegeven voor nader onderzoek naar de identiteit van de aangeklaagde. Op 10 februari 2015 is het onderzoeksverslag van de heer [naam] ingekomen, waarna het klaagschrift op 18 maart 2015 is aangevuld met de naam van de thans aangeklaagde. Op 16 april 2015 is daarop een inhoudelijke reactie ingekomen van Zr. [naam] voornoemd. Op 27 mei 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen met zijn echtgenote. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Kaaij voornoemd. Namens aangeklaagde is verschenen Overste Zr. [naam] en mw. mr. J.J.C. Doe, juridisch stafmedewerker bij de Konferentie Nederlandse Religieuzen.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager was het één na jongste kind uit een gezin van [aantal] kinderen. De meeste aandacht ging uit naar zijn gehandicapte broertje die 1 jaar ouder was. Klager was een mager en bleek jongetje. Toen hij in de vijfde klas zat, in het jaar [jaartal-jaartal], is hij – aanvankelijk voor 6 weken en daarna verlengd met nog eens 6 weken- naar [herstellingsoord/koloniehuis] in [plaats] gestuurd. Er was een grote eetzaal en een slaapzaal

voor de jongens beneden en een voor de meisjes boven. Aangeklaagde was een van de leidinggevende nonnen die de lekenroepstellers aanstuurde. Klager had de eerste twee weken enorme heimwee maar werd niet opgevangen. Na de eerste weken kwam er een nieuwe lichte jongens en meisjes aan in de leeftijdscategorie [leeftijd-leeftijd]. Klager merkte dat deze jongens en meisjes elkaar opzochten en zoenden. Dat gaf veel onrust en de kinderen, waaronder klager, werden door de leiding ernstig gewaarschuwd dat dit gedrag niet getolereerd kon worden. Omdat klager niet begreep waarom die toenadering tussen jongens en meisjes slecht/ongepast was, ging hij daarover vragen stellen bij aangeklaagde, die op dat moment slaapdienst had in de slaapzaal van klager. Klager kreeg als reactie van aangeklaagde dat het verboden was, een zonde, hij kon in de hel komen en er zouden kinderen kunnen komen. Klager zei dat hij niet begreep hoe er kinderen van konden komen. Aangeklaagde kwam er ongeveer een week later op terug tijdens het wekelijks douchemoment. Klager werd als laatste gedoucht en aangeklaagde betrad het douchehokje van klager, pakte de piemel van klager vast en legde het verschil uit tussen een jongen en een meisje. Zij heeft hem toen geprobeerd af te trekken maar dat ging niet omdat klager nog onvoldoende ontwikkeld was. Verspreid over het verblijf van klager heeft aangeklaagde vier of vijf keer geprobeerd om hem in de doucheruimte af te trekken.

Een paar dagen na de eerste keer begon de vastentijd en aangeklaagde vroeg aan de groep wie van hen thuis een vastentrommeltje voor snoep had. Hoewel aangeklaagde dat niet had, stak hij toch zijn vinger op, als enige in zijn groep. Het leverde hem positieve aandacht van aangeklaagde op. Na het eten kwam een andere non hem halen en zei dat klager mee naar aangeklaagde moest in de [villa]. Die plaats was de woonruimte van de nonnen en voor de kinderen verboden gebied. Klager kwam in de huiskamer waar aangeklaagde al zat. Hij kreeg alle aandacht en beantwoordde allemaal vragen over zijn gezin, hoe katholiek het gezin wel was enz. Klager genoot van de aandacht en gaf in de ogen van aangeklaagde de juiste antwoorden. Tijdens het bezoek wilde klager naar de wc. Aangeklaagde vroeg of hij hulp nodig had bij het plassen. Dat had hij natuurlijk niet nodig. Aangeklaagde ging toch mee naar de wc ruimte en bleef achter hem staan. Zij pakte zijn piemel vast die niet in erectiestand was en zei “ zo krijg je geen kinderen.” Klager begreep haar niet. Aangeklaagde probeerde vervolgens klager af te trekken maar dat lukte niet. In de beleving van klager duurde dit heel lang en hij was in tranen. Uiteindelijk mocht hij de villa verlaten. Een dag of drie later was klager in de slaapzaal. Iedereen, ook klager, sliep. Hij werd middenin de nacht wakker gemaakt door aangeklaagde en meegenomen naar haar chambrette. Klager kan zich goed herinneren dat aangeklaagde een wit nachthemd droeg en een wit kapje op haar hoofd. Klager zag een eenpersoonsbed en een tafeltje. Klager moest heel stil zijn en aangeklaagde fluisterde de hele tijd. Aangeklaagde trok haar nachthemd omhoog tot aan haar schouders en klager kan zich nog heel goed herinneren hoe haar naakte lichaam spierwit was en haar hoofd rood. Aangeklaagde legde haar handen op haar eigen borsten en zei:” dit is het verschil tussen jongen-meisje.” Zij pakte de hand van klager en legde die op haar kruis. Klager kan zich nog goed herinneren dat hij een bos haar voelde. Aangeklaagde bevredigde zichzelf met de hand van klager. Naar zijn idee is dat gelukt want ze raakte steeds verder weg, en gaf zich er volledig aan over. Klager vond het heel raar omdat hij geen idee had dat er zoiets bestond. Hij was als versteend en kan nog steeds haar bedekte geluiden tijdens deze handelingen horen. Nadat aangeklaagde zich met de hand van klager had bevredigd, trok zij de pyjamabroek van klager omlaag om te kijken of hij een erectie had. Dat had hij en aangeklaagde pakte zijn piemel en probeerde hem af te trekken. Klager kan zich herinneren dat er even een prettig gevoel opkwam maar daarna onmiddellijk een enorme blokkade waarbij hij ook fysieke pijn ervoer. Klager probeerde zich te verzetten omdat het aftrekken steeds meer pijn ging doen en uiteindelijk liet aangeklaagde hem los. Zij fluisterde dat hij zijn pyjama weer aan mocht doen en toen hij weg mocht keek aangeklaagde in de slaapzaal om te zien of er iemand wakker geworden was. Daarna is dit nog enkele keren gebeurd, maar dan kwam aangeklaagde naar het bed van klager en ging erop zitten en probeerde klager af te trekken terwijl zij de hand van

klager op haar bovenbeen legde. Klager verzette zich. Aangeklaagde sprak hem steeds fluisterend toe en sindsdien kan klager niet meer tegen fluisteren.

Tijdens een begeleide wandeling in het bos met de groep was er een jongen in een rolstoel die in zijn broek had gepoept. Klager moest met de jongen terug naar de kolonie, waar hij werd overgenomen en verschoond door een non. Klager ging naar de slaapzaal in afwachting van de terugkomst van de andere jongens en het eten. Aangeklaagde kwam toen de slaapzaal binnen en nam klager mee naar het washok. Zij heeft het onderlichaam van klager ontkleed, knielde voor hem en heeft toen geprobeerd hem oraal te bevredigen. Klager had geen idee dat dit bestond en is geschrokken naar de keuken gerend. Hij trof daar moeder overste en heeft geprobeerd te vertellen wat hem is overkomen. Daarna is het misbruik gestopt maar aangeklaagde bleef er wel werken. Klager raakte in verwarring. Hij heeft twee maal geprobeerd weg te lopen maar werd beide keren teruggebracht.

2.2. Na drie maanden keerde klager terug naar de lagere school. Hij kampte direct met concentratieproblemen en doubleerde. Klager was altijd een gemiddelde leerling, na het verblijf in het koloniehuis was het anders. De verandering in leerprestaties en concentratie was opgevallen bij zijn leerkracht die hierover een gesprek met zijn ouders is aangegaan. Het was thuis en op school ook opgevallen dat klager stiller en terughoudender was. De reden daarvan is nooit besproken. Door zijn verminderde leerprestaties mocht klager niet naar de door hem gewenste detailhandelsschool maar moest hij naar de LTS. Via de avondschool en een leertraject is klager [beroep] geworden en [beroep]. Klager beschouwt de extra jaren opleiding als ernstig verloren jaren en onnodig.

In contacten met derden heeft klager grote moeite met autoriteit met botsingen, arbeidsrechtelijke problemen en veelvuldig ontslag als gevolg.

Contact leggen met meisjes ging niet zo moeilijk maar zodra er meer diepgang kwam brak bij hem het angstzweet uit en hij verbrak dan snel de relatie. Pas op zijn [leeftijd] durfde hij een echte affectieve relatie aan te gaan. Daarna is hij gehuwd en vader geworden.

Tijdens zijn relatie en huwelijk waren er wel problemen. Klager kon wel een normale seksuele beleving hebben met zijn vrouw maar de dag erna belandde zijn vrouw in een hel door zijn gedrag. Hij bedacht kennelijk onbewust een straf voor haar omdat zij seks hadden en zij dat prettig vond. Pas jaren later kwam het besef bij klager na een lang gevecht met zichzelf dat zijn vrouw ook recht had op haar seksuele gevoelens.

Vanwege ernstige huwelijksproblemen is klager is rondom zijn [leeftijd] jaar in therapie gegaan bij een psycholoog, aan wie hij het seksueel misbruik heeft verteld en die via hypnose heeft geprobeerd zijn traumatische ervaring naar boven te halen. Rond die tijd heeft hij ook aan zijn echtgenote over het misbruik verteld. Na 8 sessies bleek dit toch te diep en te vast te zitten en is klager met de behandeling gestopt. Het is hem tot aan de zitting niet gelukt de naam van deze psycholoog te achterhalen. Klager dronk zijn problemen weg en werd alcoholist. Het huwelijk van klager liep stuk. Klager is gestopt met drinken. Na drie jaar is hij weer met zijn vrouw hertrouwd. Hij doet enorm zijn best om niet in herhaling te vallen en wordt daarbij zoveel mogelijk door zijn vrouw gesteund.

2.3. Klager beoogt met deze procedure gehoord te worden zodat dit een bijdrage kan leveren aan het verwerken van hetgeen hem is overkomen, erkenning van de klacht te krijgen, alsmede erkenning van het leed dat door dit misbruik is ontstaan.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in haar reactie aan de orde gesteld of wel met zekerheid gezegd kan worden dat Zr. [naam] als aangeklaagde aangemerkt moet worden. Ter zitting is echter aangegeven dat ervan wordt uitgegaan dat het

om zr. [naam] gaat. De Overste heeft verteld dat aangeklaagde heeft gewerkt in de groep van [leeftijd] tot [leeftijd] en de groep van [leeftijd] tot [leeftijd]. Zij was hoofd en leidde de verzorgsters. Dat komt uit het archief naar voren en de Overste heeft er zelf als leek gewerkt en kent zr. [naam] goed. Er is verder niets te achterhalen, de congregatie heeft alleen de persoonskaart van aangeklaagde. Het archief van het koloniehuis werd beheerd door Herwonnen Levenskracht maar dat bestaat niet meer. De Overste heeft medegedeeld het verhaal van klager aannemelijk te vinden en zij is bereid excuses aan te bieden en haar medeleven te betuigen als ervan wordt uitgegaan dat hetgeen klager beschrijft, is gebeurd. Op 28 mei 2015 heeft mw. Doe per e-mail de persoonskaart van aangeklaagde aan de Klachtencommissie doen toekomen. Aangeklaagde werkte vanaf haar noviciaat in [jaartal] voornamelijk in de kinderverzorging, van november [jaartal] tot december [jaartal] in [plaats] en wederom in [plaats] van [datum] tot [datum]. Mw. Doe heeft medegedeeld dat er voor zover de congregatie bekend is, geen meldingen van seksueel misbruik bij de commissie Deetman zijn binnengekomen over het [vakantiekoloniehuis], noch over zr. [naam] persoonlijk.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Aangeklaagde heeft 4 tot 5 keer geprobeerd klager met de hand te bevredigen terwijl hij in de douche stond. Aangeklaagde heeft 3 tot 4 keer 's nachts geprobeerd klager met de hand te bevredigen, waarbij klager eenmalig mee moest naar haar chambrette en aangeklaagde zich bevredigde met behulp van de hand van klager. Ook heeft aangeklaagde eenmaal geprobeerd klager oraal te bevredigen.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de verklaring ter zitting van zijn echtgenote, die heeft meegedeeld dat zij altijd al iets vermoedde bij haar man en zo'n twintig jaar geleden van hem hoorde over het seksueel misbruik. Tenslotte is het klager toch gelukt om de naam van de psycholoog te achterhalen bij wie hij in hypnotherapie is geweest en aan wie hij het seksueel misbruik heeft verteld. Deze therapeut, de heer [naam], heeft op 1 juni 2015 aan de juridisch adviseur mw. Kaaij meegedeeld en per email bevestigd dat hij in zijn agenda van [jaartal] de naam en geboortedatum van klager terug heeft kunnen vinden en dat hij zich kan herinneren dat het tijdens de behandeling ging over seksueel misbruik.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 11 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen haar geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 19 juni 2015 door mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, drs. Th. M. Bronzwaer en drs. A.A.M. Oostveen, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.